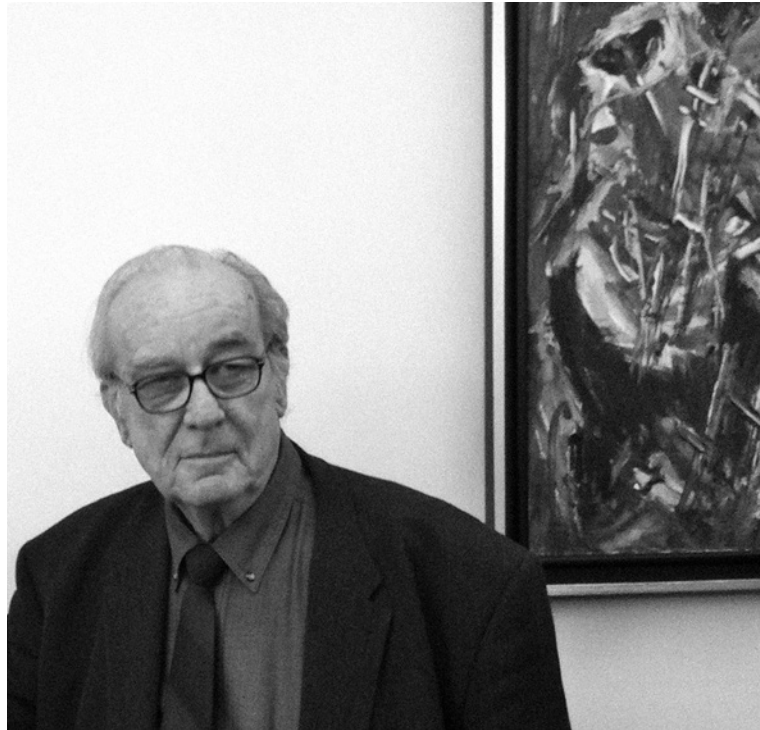

Lana Križaj

Ministarstvo kulture
Republike Hrvatske,
Konzervatorski odjel u Krapini

Vladimir Ukrainčik (1934. – 2019.)

Vladimir Ukrainčik, 2011.

Dana 30. kolovoza 2019. godine u 85. godini života, samo 18 dana prije uručjenja nagrade Ministarstva kulture Vicko Andrić za životno djelo za izvanredna postignuća u području zaštite kulturne baštine, napustio nas je povjesničar umjetnosti i konzervator Vladimir Ukrainčik.

Rođen je 22. prosinca 1934. u Zagrebu, gdje je polazio osnovnu školu i gimnaziju te na Filozofskom fakultetu 1959. godine diplomirao povijest umjetnosti. Još za vrijeme studija istaknuo se kao demonstrator na kolegijima povijesti umjetnosti novoga vijeka kod profesora Grge Gamulina, a obnašao je i dužnost predsjednika Udruženja studenata povijesti umjetnosti.

Prvo radno mjesto nakon završetka studija bilo mu je u Konzervatorskom zavodu u Rijeci (1959. – 1960.), da bi se 1960. zaposlio u tek osnovanom Zavodu za zaštitu spomenika kulture grada Zagreba, gdje je s ravnateljicom Marijom Baltić postavio temelje rada toga Zavoda. Tu se, osim konzervatorskom operativom, počinje baviti evidentiranjem i dokumentiranjem spomenika kulture najprije na području Žumberka i Hrvatskog zagorja, što je dobrim dijelom odredilo njegovu daljnju karijeru posvećenu inventarizaciji spomenika kulture, uspostavi Registra spomenika kulture te izgradnji informacijsko-dokumentacijskog sustava u djelatnosti zaštite kulturne baštine. Od 1964. do 1972. godine kao predsjednik Društva konzervatora Hrvatske sudjelovao je u radu Predsjedništva Saveza društava konzervatora Jugoslavije, a kao delegat Društva u više je mandata bio član Savjeta za zaštitu spomenika kulture Hrvatske i Muzejskog savjeta Hrvatske.

Težeci uspostavi pravno utemeljenog i učinkovitog sustava zaštite spomenika kulture, posebno se bavio pitanjima njihove pravne zaštite te je 1966. i 1967. godine sudjelovao u izradi novih zakonskih propisa s tog područja zaštite (Zakon o zaštiti spomenika kulture, Narodne novine 7/67, Osnovni zakon o zaštiti spomenika kulture Narodne novine 52/71).

Godine 1972. imenovan je tajnikom Republičkog fonda za unapređenje kulturnih djelatnosti, gdje je surađivao na izradi i donošenju propisa o samoupravnim interesnim zajednicama kulture i radio na njihovu osnivanju. Po osnutku Republičke samoupravne interesne zajednice kulture izabran je njezinim tajnikom i tu je dužnost obavljao od 1975. do 1984. godine. U okviru poslova tajnika Zajednice, sudjelovao je u radu Stručne komisije za ocjenu konzervatorsko-projektnih elaborata pri Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture, ali se bavio i općim pitanjima te problematikom financiranja kulturnog razvoja.

Nakon razornog potresa koji je 15. travnja 1979. godine pogodio Dubrovnik, Vladimir Ukrainčik sudjelovao je u radu Stručne komisije za obnovu spomenika kulture, a stečena iskustva uspješno će primijeniti 1986. godine nakon potresa u Dalmatinskoj zagori, gdje je sa suradnicima organizirao izradu programa i provedbu obnove oštećenih spomenika kulture. Tom je prilikom u trogodišnjem razdoblju obnovljeno i sanirano čak šezdeset i osam potresom oštećenih sakralnih i profanih spomenika. Od 1984. do 1990. godine predsjednik državnog Koordinacijom republičkih/pokrajinskih zavoda za zaštitu spomenika kulture i zavoda za zaštitu prirode, čija je zadaća bila ujednačavanje kriterija valorizacije, verifikacija međunarodnih dokumenata iz područja zaštite spomenika kulture i zaštite prirode te izrada prijedloga za upis kulturnih dobara na Popis svjetske baštine, čemu je dao izniman doprinos.

Godine 1984. imenovan je direktorom Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Tu se, osim svih zadaća koje je kao direktor obavljao, počeo ozbiljno baviti radom na inventaru spomenika kulture te je već potkraj 1980-ih godina prošlog stoljeća izradio prvu računalnu bazu središnjeg Registra spomenika kulture, razvijenu u dBASE IV formatu, koja je dosegla veličinu od približno 9200 unosa. Upravo je ta baza bila jezgra budućeg Informacijskog sustava kulturne baštine Teuta, koji je još danas u upotrebi u Upravi za zaštitu kulture baštine Ministarstva kulture.

Dužnost direktora obavljao je do siječnja 1991. godine, kada, po osamostaljenju Republike Hrvatske, dotadašnji Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, pod novim imenom i s novim ravnateljem, ulazi u sastav Ministarstva kulture i prosvjete pod nazivom Zavod za zaštitu spomenika kulture.

Nakon toga, Vladimir Ukrainčik nastavlja svoj rad u Zavodu kao načelnik Odjela za informacijsko-dokumentacijske poslove, sve do umirovljenja 2001. godine. U tom se razdoblju posvećuje uspostavi informacijsko-dokumentacijskog sustava kulturne baštine te sa suradnicima iz Odjela radi na prijedlogu daljnjih baza podataka, koje će biti integrirane u jedinstveni informacijski sustav kulturne baštine Teuta, čija je programska provedba započela nakon njegova umirovljenja, u jesen 2002. godine. Njegova sustavnost, upornost i radišnost koje su ga krasile cijeloga života, a koje su naišle na plodno tlo u poslovima u kojima se, upravo zahvaljujući svojem nepokolebljivom i ustrajnom karakteru, najviše nalazio, doživjele su svoju kulminaciju i profesionalno ostvarenje upravo u projektu popisa i procjene ratne štete na spomenicima kulture oštećenima u Domovinskom ratu, koji je kao predsjednik Republičke komisije za popis i procjenu ratnih šteta na spomenicima kulture predano vodio od 1993. do 1996. godine. Tu se dogodio savršen spoj njegove sustavnosti i bogatog terenskog iskustva stečenog upravo u ovakvim kataklizmičkim okolnostima prije prirodnih katastrofa, a sada ljudskog razaranja, koje je uz zastrašujuću komponentu genocida, imao i komponente urbicida i kulturocida, gdje su uništavani spomenici kulture i svi drugi svjedoci bivanja u prostoru.

Tu je Vladimir Ukrainčik sa suradnicima, prije svega sa svojim pomoćnikom, nažalost također ove godine preminulim Božidarom Uršićem, dipl. ing. arh., (1938. – 2019.), vodio i koordinirao rad više desetaka komisija za popis ratnih šteta na nepokretnoj i pokretnoj baštini, obrađivao vrlo opsežnu građu i izradio cjelovito završno izvješće Ministarstva kulture koje je i publicirano.

Osim iznimnog značenja za noviju hrvatsku povijest i utkanosti u same temelje suverene hrvatske države, važnost i značenje projekta popisa i procjene ratne štete na spomenicima kulture oštećenima u Domovinskom ratu jest činjenica da se radi o jedinstvenom primjeru sustavnog inventariziranja kulturne baštine, i to u ekstremnim ratnim uvjetima, kakvog u hrvatskoj povijesti zaštite kulturne baštine ni u mirnodopskim vremenima nije bilo, a ta razina stručnosti i metodološke ujednačenosti teško da će više ikada biti dosegnuta. Osim vrijednog dokumentacijskog materijala prikupljenog tijekom trajanja projekta, koji svjedoči o stradavanju kulturne baštine u Domovinskom ratu s egzaktnim pokazateljima stupnja oštećenja i načinjene materijalne štete, koji sam po sebi zavređuje status trajno zaštićenog kulturnog dobra Republike Hrvatske, u metodološkom smislu radi se o paradigmatičkom primjeru inventariziranja i dokumentiranja kulturne baštine kakvomu treba težiti.

Po dovršetku projekta popisa i procjene ratne štete, Vladimir Ukrainčik predsjedao je Stručnom komisijom za obnovu spomenika kulture u Vukovaru gdje je također dao nemjerljiv doprinos u obnovi ratom razorene baštine.

Tijekom života za svoj je rad odlikovan Ordenom rada sa zlatnim vijencem, Ordenom Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića i Spomen-medaljom Vukovara. Nagradu za životno djelo nažalost nije stigao primiti, ali je znao da mu je dodijeljena. Bilo je to zakašnjelo priznanje jednomu od posljednjih konzervatora iz plejade velikih, koji su desetljećima marno gradili suvremenu službu zaštite spomenika kulture u Hrvatskoj.

Osobno, bio je ozbiljan, predan i dostojanstven, istovremeno samozatajan i autoritativan, ali uvijek pristojan i korektan prema suradnicima, bez povišenih tonova, vike i teških riječi. Tako je i otišao. Veliki drukčije i ne umiju.